آیا سخت بودن کار ارزش معنوی آن را بالاتر می برد؟

مگو چیست کار!

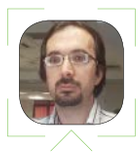

عیسی محمدی

جامعه

هر پدر و مادری، وظیفه دارد فرهنگ سالم تلاش و کوشش را به فرزندانش منتقل کند. به این منظور، باید دلایل درستی درباره کار و تلاش به فرزندان‌مان منتقل بشود. دارن هاردی، در کتاب ماندگار «اثر مرکب» خود، به نکته جالبی اشاره می‌کند. او در یکی از فصول این کتاب، از چرایی انجام کارها صحبت می‌کند. چرایی انجام کارها را همان انگیزش و غرض انجام کارها می‌دانند. همه دارند از صبح تا شب کار می‌کنند. اما چرایی و غرض یك نفر، ممکن است صرفاً معیشت و درآوردن نان زن و بچه‌اش باشد. برای نفر دیگر این چرایی و غرض، البته می‌تواند ترس از اخراج باشد. برای دیگری، می‌تواند رسیدن به مقام مدیریت باشد و برای آن دیگری خدمت به جامعه و بالندگی و.... این چرایی و غرض بسیار مهم است. چرا؟ چون به شما کمك می‌کند کارها را با قدرت هر چه تمام‌تر به سرانجام برسانید. دارن هاردی اشاره می‌کند در بیشتر مواقع، شما اراده دارید، ولی نمی‌توانید کارها را به سرانجام برسانید. دلیلش هم همین است که کارها و هدف‌های شما، چرایی و غرض ضعیفی دارند و شما را با قدرت به پیش نمی‌رانند؛ به همین راحتی.

اگر در حوزه کار کردن و زحمت کشیدن نیز نگاه خوب و سالمی داشته باشیم، می‌توانیم بر بسیاری از مشکلات ریز و درشت اقتصادی خانوارها و فرزندان غلبه کنیم. متأسفانه باید اقرار کنیم فرهنگ غالب جامعه ما، فرهنگ رقابت و ایجاد کار و زحمتکشی نیست و بیشتر فرهنگ حقوق آب باریکه سر ماه و کارمندی به مفهوم منفی آن و کمتر زحمت کشیدن و بیشتر به نتیجه رسیدن است.

علامه جعفری، معتقد است: «توقع نتیجه بدون کار بزرگ‌ترین عامل تباهی اخلاقی است.» با چنین نگاهی، جامعه ما از یك اشکال اخلاقی و حتی جامعه‌شناختی بزرگ رنج می‌برد؛ اغلب مردم دوست دارند از راه‌های میان‌بر به نتیجه برسند، آن‌هم بدون تلاش و جدیت پیگیر و دنباله‌دار، به همین دلیل است که کار وجود دارد، اما بیشتر جوانان ترجیح می‌دهند تن به کارهای سخت ندهند. هرچند که بیکاری وجود دارد، هرچند که سوءاستفاده کارفرمایان از این وضعیت و کم حقوق دادن و اخراج‌های بی‌قاعده و ... وجود دارد، ولی با همه این احوالات، ایراد اصلی را باید در فرهنگ کار و تلاشی دانست که نزد ما وجود ندارد یا دست‌کم نهادینه نشده. چرا چنین فرهنگی وجود ندارد؟ پاسخ به این چرایی به بررسی‌های دقیق اجتماعی، فرهنگی و تاریخی نیاز دارد. اما بروکراسی پیچیده و دولت‌های فربه و کم‌بازده و مانور ندادن روی فرهنگ کار و تلاش و ... جزو دلایل رایج چنین امری هستند.

کاری که واجب می‌شود

این همه گفتیم که به کجا برسیم؟ به اینجا که شما به عنوان والدین وظیفه دارید هم خودتان به فرهنگ تلاش و کار سخت و عدم انتظار نتیجه بدون کار ایمان داشته باشید و هم از فرزندان خود بخواهید که چنین باشند. در این صورت، بسیاری از مشکلات اقتصادی و حتی فرهنگی آنها رفع خواهد شد. به واقع شما باید دنبال چرایی و دلایل ارزشمند برای انجام کارها باشید؛ چرا که این هدف‌های ارزشمند می‌توانند در کنار قدرت اراده، سرانجامی خوش را برای کارها و پروژه‌ها و ایده‌هایی که دارید به همراه آورند. یکی از این غرض‌های بزرگ و مهم، ماجرای کار و کاسبی حلال است. جالب است که بیشتر مردم روی میزان درآمد تمرکز بیشتری دارند تا نوع و کیفیت درآمد. از پیامبر(ص) نقل شده است کسی که در کسب روزی حلال از هیچ کاری شرم نکند، خانواده‌اش در امنیت و خودش در آسایش خواهد بود. از سوی دیگر، پیامبر بزرگوار اسلام در حدیثی دیگر، اشاره کرده‌اند: کار کردن برای کسب مال حلال، بر هر مرد و زن مسلمان واجب است (جامع‌الاخبار/ص ۳۸۹/حدیث ۱۰۷۹) و از ایشان نیز نقل شده است که برخی گناهان را نماز و صدقه از بین نمی‌برد و باعث آمرزش آنها نمی‌شود؛ بلکه جدیت و تلاش در طلب معیشت و روزی خانواده از بین می‌برد و باعث آمرزش آنها می‌شود.

ارزش در همت‌های فردی بلند است

چرایی و غرض بعدی را در ارجحیت تلاش و همت می‌توان دانست. اساسا تلاش کردن در فرهنگ اسلامی اصیل، از قدرت سازندگی و ارزش وجودی بالایی برخوردار است. طوری که در چنین فرهنگی، بنده‌ای که زیاد می‌خوابد و کم‌کار است، نزد خداوند مبغوض خواهد شد. امام موسی کاظم (ع) در این مورد روایتی این چنینی دارند: خداوند دشمن بنده‌ای است که زیاد می‌خوابد و بیکار است (وسایل‌الشیعه/ج ۱۲/ص ۳۸). از نگاه حضرت امیر(ع) نیز شرافت نه به استخوان‌های پوسیده، بلکه به همت‌های بلند است. به این مفهوم که نباید کباده اصل و نسب و خانواده و پولی که از پدر و مادر به میراث رسیده و ... را کشید؛ بلکه ارزش واقعی در دستاوردهایی است که با همت واقعی خود فرد به دست آمده. از این دست‌آموزه‌ها، فراوان یافت می‌شود. تا به این جای امر، دو غرض و چرایی مقدس یافته‌ایم که می‌توانند از حیث مادی و معنوی ارزش زیادی داشته باشند: ارزش واجب بودن کسب و کار حلال برای هر مسلمان و ارزش وجودی بالای همت فردی در کسب دستاوردهای مشروع.

امری که در فرهنگ سنتی به خوبی رعایت می‌شد

در فرهنگ سنتی ما ایرانیان، این آموزه‌ها به خوبی به فرزندان منتقل می‌شد. بسیاری از کارآفرینان موفق امروزی، آموزه‌های تلاش و کوشش را از پدربزرگ‌ها و پدران و مادران خود به میراث برده‌اند. جوادی، یکی از کارآفرینان مطرح ایرانی برای ما نقل می‌کند در روزگار جوانی خود به کار جواهرفروشی مشغول بوده است. پدر او نیز در کار فروش جواهرات بوده و در این زمینه جزو متخصصان درجه یك محسوب می‌شده. اما جوادی بعدتر ورشکسته شده و باعث شد چند وقتی خانه‌نشین شود و بابت مشکلات روانی ایجاد شده از این منظر، سراغ کار و کاسبی نرود. این وضعیت منجر به بروز مشکلات حاد مادی برای خانواده‌اش شد. روزی پدرش به خانه آنها آمد و در حالی که اجاره‌های عقب افتاده او و دیگر بدهی‌هایش را به میوه‌فروش و دیگر کاسب‌های محله پرداخت کرده بود، تا نیمه شب با او صحبت کرد و مدام می‌گفت: «مرد حسابی! برو سیگار بفروش. مگر حتما باید جواهرفروش باشی؟ برو کارگری کن. برو روزنامه بخر و ببین کجا کارگر ساده می‌خواهند. یا مثلا کجا سرایدار می‌خواهند؟ اصلا برو نگهبانی کن...» علی شاه‌حسینی که گفت‌وگوی او را در همین صفحه و هفته پیش مطالعه کردید نیز چنین نگاهی را از پدر و مادرش به میراث برده بود. از این نقل قول‌ها فراوان یافت می‌شود.

چقدر کارمان مهم است؟

کارآفرینان در این باره زیاد صحبت کرده‌اند تا وقتی که کار خود را مهم ندانید و تا وقتی که معتقد نباشید کار شما تغییر مهمی در جهان ایجاد نمی‌کند، احتمالا دست به تلاش فراوانی هم نخواهید زد. بخشی از کاهلی‌های شغلی و حرفه‌ای به این دلیل اتفاق می‌افتد که شاغلان، شغل خود را بدون ارزش می‌دانند که بود و نبودش در دنیا اثری ندارد. البته شاید چنین نگاهی درست باشد و در این صورت، باید به کسب و کاری اقدام کنیم که تغییراتی مثبت در جامعه ایجاد می‌کند. بخشی از کارها واجب‌اند و باید در جامعه وجود داشته باشند، بخشی نیز مستحب‌اند و بودن‌شان بهتر از نبودن‌شان است. بخشی نیز مباح‌اند و بود و نبود آنها مساوی است. باید ببینیم کار ما از چه جنسی است.

البته ماجرای علاقه نیز در میان است؛ چیزی که خداوند در ما به ودیعه نهاده است. در تقاطع علاقه و استعداد و اهمیت کار برای جامعه، نیت‌ها و همت‌های بزرگ اتفاق می‌افتد. از سوی دیگر باید به این درك بزرگ برسیم که جامعه ما به هر حال به عنوان یك جامعه مستقل و ایمانی و اسلامی، نیازهایی دارد که باید رفع شود. این نیازها اگر رفع نشود، ما به‌عنوان مومنانی شرافتمند، نیازمند دراز کردن دستمان به سمت و سوی بیگانگان هستیم.

رفتار تحقیرآمیز دیگران با ما

شاید عده‌ای تصور کنند که طرح موضوع بیگانه و خودی محلی از اعراب نداشته باشد. اما چنین چیزی در دنیای واقعی وجود دارد و چاره‌ای جز آن نیست. به نظرتان کشور گرجستان پیشرفته محسوب می‌شود؟ همین الان اگر بخواهید در این کشور سرمایه‌گذاری کنید و حتی نیروی حرفه‌ای و تخصصی و دستگاه‌های مجهز به آنجا ببرید، باید به قراردادهای ناعادلانه تن بدهید.

از نظر آنها البته چنین مواردی کاملا در جهت منافع ملی‌شان است. شگفت‌تر این‌که چنین امری نیز همراه با نگاه از بالا به شما خواهد بود؛ چرا که می‌دانند اگر چنین قراردادی را امضا نکنید، باید در کشور خودتان سرمایه‌گذاری کنید و به کم شدن ارزش پول‌تان طی ماه‌ها و سال‌های آتی تن بدهید. چنین نگاه تحقیرآمیزی در صورتی اتفاق می‌افتد که شما به عنوان یك کارآفرین، در حال انتقال نیروی حرفه‌ای و دستگاه و تجهیزات به این کشور بوده و جوانان آنجا را شاغل می‌کنید و به پیشرفت آنها نیز سود می‌رسانید!

زندگی+

وقتی بخشی از یك پازل بزرگ‌تر می‌شویم

در فرهنگ اسلامی، جایی برای برخورد تحقیرآمیز با جامعه ایمانی و اسلامی در نظر گرفته نشده است. حتی اگر یك مسلمان بخواهد رفتاری خارج از قاعده داشته باشد و اعتبار و آبروی خودش را به خطر بیندازد و تحقیر شود، چنین اجازه‌ای ندارد. یعنی در چنین حوزه‌ای اختیار با ما نیست و ضامن اعتبار و آبروی یك مسلمان و مؤمن، خداوند است و این ضامن بزرگ چنین اجازه‌ای به ما نداده و نمی‌دهد. پس بخشی از غرض و چرایی مقدسی که می‌توانیم برای کار و تلاش‌مان ایجاد کنیم، موضوع رفع چنین رفتارهای تحقیرآمیزی است که نسبت به ما صورت می‌گیرد. کار و تلاش سخت و تخصص پیدا کردن و پیشرفت‌های اقتصادی و علمی و شبیه آن می‌تواند به رفع این رفتارها و نگاه‌ها منجر بشود. در نتیجه، با وجود چنین نیت‌ها و غرض‌هایی است که شما دیگر نگاهی فردی به کارتان نخواهید داشت؛ بلکه کار و کسب شما بخشی از پازلی بزرگ‌تر خواهد بود و همین نگاه، به شما قدرت فراوانی برای ایجاد تغییر و کار فراوان خواهد بخشید. چنین افرادی هیچ‌گاه از کار کردن خسته نخواهند شد و بیکاری و موقعیت شغلی و ...، برای آنها موضوعیتی نخواهد داشت.

بهانه‌ای برای بهترین نبودن نیست

آیت‌ا... مظاهری، مرجع تقلید حال حاضر شیعیان، نگاه فوق‌العاده جالبی به تلاش و کار در حوزه‌های مختلف دارد. او این نگاه خود را، در سخنرانی‌های مختلف مطرح کرده؛ نگاهی که اگر به‌خوبی درك شود، جای شك و شبهه‌ای باقی نمی‌گذارد که به موفقیت‌های درخشان فردی و اجتماعی و جهانی خواهیم رسید. بخشی از این نگاه‌های جالب و البته کاملا دینی را با هم مرور می‌کنیم.

۱ یکی از بحث‌های جالب مطرح شده توسط این مرجع تقلید، قانون تلاش و کوشش و قانون کار بوده که در یکی از سخنرانی‌های خود مطرحش کرده است. در این باره معتقد است: «این قانون می‌گوید انسان باید در زندگی فعال باشد و به هر اندازه می‌تواند هم برای دنیا و هم برای آخرت تلاش و کوشش داشته باشد. این تلاش و کوشش در ناموس طبیعت خیلی تأثیر دارد و از جمله در انسان.»

۲ نگاه جالب بعدی در گفتارهای این مرجع تقلید، در نکوهش بطالت و بیکارگی بوده است. در این مورد نیز چنین اشاراتی دارد: «انسان تنبل، پرخواب و پراستراحت از نظر اسلام مبغوض‌ترین افراد پیش خداست. لذا روایتی هست که می‌فرماید: «ابغض‌الناس عندا... البطالون»، مبغوض‌ترین افراد پیش خداکسی است که تنبل باشد و عمرش را به بطالت بگذراند. «إِنَّا... تَعَالَی لَیبْغِضُ الْعَبْدَ النَّوَّامَ» مبغوض‌ترین افراد پیش خداکسی است که زیاد به خواب رود. خواب باید باشد، اما به اندازه باشد. کم‌خوابی مرض است و باید نباشد و پرخوابی هم مرضش بالاتر است و باید نباشد و این روایت می‌فرماید مبغوض‌ترین افراد پیش خداکسی است که خیلی بخوابد.»

۳ از دیگر موارد جالب مطرح شده توسط این عالم اسلامی، موضوع پرخوری در فرهنگ اسلامی است. در این مورد نیز با توجه به اشارتی که به روایت «أبغض الناس عندا... الأکول» دارد، درباره موضوع مبغوض بودن کسانی که زیاد غذا می‌خورند نزد خداوند، آمده است: «انسان اگر نخورد نمی‌شود و اگر ضعف عمومی گرفت از همه چیز وامی‌ماند. اگر خیلی بخورد مرض امروز پیدا می‌شود که در ایران بسیاری از مردم چاق هستند و این روایت می‌فرماید مبغوض‌ترین افراد پیش خداکسی است که خیلی بخورد. اگر بخورد سنگین می‌شود و چاق می‌شود و اعضا از کار می‌افتد و بالاخره آدم چاق نمی‌تواند به وظیفه عمل کند. این روایات از پیغمبر اکرم(ص) و ائمه و عندا... است.» پس نگاه به پرخوری در چنین فرهنگی، از این حیث است که انسان پرخور کاهل و غیرفعال می‌شود و در نتیجه نمی‌تواند به وظیفه دینی و اجتماعی و خانوادگی و شغلی و ... خود عمل کند.

۴ موضوع مهم بعدی که از زبان آیت‌ا... مظاهری و در سخنرانی‌های وی مطرح شده، بحث نبود فقر در جامعه اسلامی است. او در یکی از سخنرانی‌های خود اشاره کرده است که به استناد نهج‌البلاغه و حضرت امیر علیه‌السلام، اگر فرد مسلمان آب و خاك داشته ولی فقیر باشد، نفرین شده. یعنی که با وجود چنین مواردی، شما باید کار کنید و بتوانید وضعیت خودتان را ارتقا ببخشید. پس با این وجود هیچ بهانه‌ای پذیرفته‌شده نیست.

حق با شماست

info@jamejamonline.ir

روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#سیل-مرکزی

شجاعی از مرکزی:

چرا مسؤولان کشوری و دولت واکنش قابل ملاحظه‌ای نسبت به وقوع سیل در استان مرکزی که خسارات زیادی را نیز به بار آورد از خود نشان ندادند؟

#خودرو-دلال

بابایی از کرج:

بازار خودرو دست دلالان است و روزبه‌روز قیمت‌ها را افزایش می‌دهند و به علت توقف فروش خودرو توسط خودروسازان این بازار شرایطی نامناسب دارد.

#تشکر-نظامیان

خزایی از تهران:

از نیروهای نظامی بابت کمك و یاری به مردم مظلوم سیل‌زده کمال تشکر و قدردانی را دارم و امیدوارم تا اتمام این مشکلات این کمك ادامه داشته باشد.

#لایروبی-مسیل

جوادی از تهران:

از شهرداری تهران درخواست می‌شود تا مسیل باختر را لایروبی کند و قبل از فرارسیدن فصل تابستان این کار صورت گیرد.

#عوارض-بی‌اطلاعی

جعفری از زنجان:

اطلاع‌رسانی بابت مکانیزه کردن عوارضی‌هایی که اخیرا صورت گرفته و مهلتی چند روزه برای پرداخت این عوارض داده شده بسیار ضعیف بوده است.

#آسفالت-خانی‌آبادنو

قادری از تهران:

کوچه و خیابان‌های محله خانی‌آبادنو با توجه به بارش‌های اخیر پر از چاله شده است و نیاز به رسیدگی و ترمیم دارد.

#جاده-رانش

اولیایی از تنکابن:

از اداره راهداری کشور درخواست می‌شود جاده‌هایی را که رانش داشته است به صورت کامل ترمیم کند تا مردم برای رفت و آمد در این جاده‌ها وحشتی نداشته باشند.

جوابیه

در پی درج پیامی در ۱۵ اسفند ۱۳۹۷ با عنوان «بزرگراه خاموشی» مشاور ریاست و روابط‌عمومی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای وزارت راه و شهرسازی با ارسال نمابری اعلام کرد: مطابق استانداردها و مقررات و ضوابط ایمنی راه‌ها، احداث روشنایی در طول آزادراه‌ها الزامی نبوده و صرفا در برخی نقاط مه‌گیر و... توصیه می‌شود. با این حال به دلیل شرایط اقلیمی و درخواست‌های مکرر مردم در آزادراه پردیس ـ تهران پروژه روشنایی احداث شده است.